

ספר

נאמר מינים

פרשת ויצא

מאת

הרב הגאון החסיד

ר' אברהם יוסף פסח (פסחוביץ)

זצ"ל

יו"ל ע"י נכדי המחבר

(א) ויצא יעקב וגו', וצמד"ר^א (ברא"ר ס"ח)
 (א) הה"ד אז תלך לבטח דרכיך כו',
 - ונ"ל לומר צוה ללכאורה קשה
 דהתוה"ק כתבה "ויצא יעקב",
 משמע דלא צרח יעקב מעשו, אלא
 יצא מרשות אציו צלח פחד כלל, והא
 כתיב (הושע י"ב י"ג) "ויצרח יעקב שדה
 ארס", משמע שצרח, ועוד מ"ש אצל
 לבן כתבה התוה"ק שצרח יעקב
 ממנו, כמ"ש "צלי הגיד לו כי צורח
 הוא", וגם כתיב "ויצרח הוא וכל
 אשר לו", וזעשו כתיב רק "ויצא
 יעקב".

אכן י"ל כי מצואר הוא כי כל אדם
 העוזב ה', יודע אשר כל מאורעות
 שזעולם אשר סובבים אותו ופוגעים
 בו, הוא הכל מסובב הסיבות, והכל
 מאתו ית"ש, ואעפ"כ צריך האדם
 לעשות פעולה ממשית צדק הטבע
 להיות ניצל מהרע, כמ"ש (ישעיהו כ"ז ב')
 "חצו כמעט רגע עד יעבור זעם",
 וצאמת גם מעשו צרח יעקב, אצל

חשב יעקב בעלמו, כי גם אם
 יפגשהו עשו, ויעשה עמו ח"ו רעה,
 גם זאת הוא מאת רצון הצורח
 ית"ש, והי' מקבל על עלמו היסורים
 צאהבה, ולא ירהר ח"ו על דרכי
 ה', והגם שצרח מעשו, אצל הצריחה
 היתה צחי' "ויצא", כי השליך כל
 יהצו על ה', וזה שאמר המדרש
 הה"ד "אז תלך לבטח דרכיך", כי
 הצריחה היתה, כי הלך לבטח, אצל
 מלבן צרח צריחה אמיתית, כי לא
 הי' יכולת להשאר אצלו גם רגע
 אחת, כי חשב לבל יחטיא לבן את
 צניו, כי ידע אשר לבן ציקש לעקור
 את הכל, וגדול המחטיא יותר כו',
 ומשו"ה כתבה התורה אצל לבן
 צריחה, "ויצרח הוא וכל אשר לו"
 וכנ"ל.

ובזה פרשתי צפרשת כי תצוא "ארמי
 אובד אציו וירד מצרימה" וגו',
 והמפרשים תמהו והלא מה שירד
 יעקב אציו ע"ה לא הי' צשציל לבן,

^א ברא"ר ס"ח א' ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרונה (בראשית כח, י), רבי פינחס בשם רבי הונא בר פפא פתח (משלי ג, כג כד): אז תלך לבטח דרכך [וגו'] אם תשכב לא תפחד. אז תלך לבטח, זה יעקב, דכתיב: ויצא יעקב. אם תשכב לא תפחד, מעשו ומלבן. (משלי ג, כד): ושכבת וערבה שנתך, (בראשית כח, יב): וישכב במקום ההוא:

יעיי"ש זרש"י^ב וזרמז"ן ז"ל. גם
 בהגדה של פסח נאמר לא ולמד מה
 זיקש לבן הארמי לעשות ליעקב
 אבינו כו' ולבן זיקש לעקור את הכל
 כו', מה הכוונה של מסדר ההגדה
 לספר זאת במקור של פסח, ולא
 אחריו בקושיות וזדקדוקים.

אכן י"ל דהנה הגזירה של גלות
 מצרים היתה על ארבע מאות שנה.
 וזממת לא היו שם רק רד"ו שנה,
 רק שהקצ"ה חשב משעה שנולד
 יצחק, ולפ"ז גם העשרים שנה אשר
 הי' יעקב אבינו ע"ה צבית לבן עלה
 בחשבון זה של ד' מאות שנה ושם
 צבית לבן לא הי' חסר ליעקב כלום,
 ואדרבה הרויח שם רכוש גדול, כמו
 שמבואר בפרשה זו, ועיין במד"ר^ג
 (ברא"ר ע"ג י"א) כמה הי' גדול רכוש יעקב
 שם צבית לבן, וא"כ יוקשה מדוע
 זממת לא הי' כל הגלות צבית לבן,

כיון שהעשרים שנה אשר הי' שם
 נחשבים, הי' יכול כל הגלות להיות
 שם, ולמה היו נריכים ישראל להיות
 זממרים, לעבוד שם בחומר ובלבנים,
 גלות קשה ומר כזה מטעם זה זאה
 התוה"ק לומר לנו תדעו כי הגלות
 לא הי' יכול להיות אלל לבן, מחמת
 שהארמי אוזד אבי, וזיקש לעקור
 את הכל, ורצה להחטיא את ישראל,
 כמו שאמר לבן "הצנים בני והצנות
 צנותי", ורצה לבן להתבולל עמהם,
 וגדול המחטיא יותר מן ההורגו, כמו
 שאמרו חז"ל, לכן הגם שבמצרים הי'
 גלות קשה מאד, אלל הקצ"ה צרוז
 רחמיו וחסדיו לכל ידח ממנו נידת,
 הי' צוחר יותר בגלות מצרים,
 מבגלות אלל לבן, וזה "ארמי אוזד
 אבי", ומטעם זה "וירד מצרימה"
 כנ"ל.

^ב דברים כ"ו ה' ד"ה ארמי אבד אבי: מזכיר חסדי המקום, ארמי אבד אבי, לבן בקש לעקר את הכל
 כשרדף אחר יעקב, ובשביל שחשב לעשות חשב לו המקום כאלו עשה, שאמות העולם חושב להם הקב"ה
 מחשבה כמעשה (עי' ספרי):

^ג ברא"ר ע"ג י"א ויפרץ האיש (בראשית ל, מג), רבי שמעון בר אבא אמר מלמד שנפרצה לו פרצה מעין
 דגמא של עולם הבא, היאך מה דאת אמר (מיכה ב, יג): עלה הפרץ לפניהם. רבי אבא בר כהנא אמר מאה
 ותרתין רבון שבעה אלפים מאתן עדדין הוו ליה לאבינו יעקב. רבי לוי אמר ששים רבוא כלבים. רבנן אמרי
 מאה ועשרין רבוא. ולא פליגי, מאן דאמר ששים רבוא, לכל עדר ועדר חד כלב. מאן דאמר מאה ועשרים
 רבוא, לכל עדר תרין כלבין:

ובהבאת זיכורים אשר הרמוז של המנוה הוא להקריב את ראשית כחותינו להשי"ת, וגם לנטוע ולהשריש בלב הצעירים של בית ישראל, בראשית פריחם שיתלהבו לעבודת השי"ת, בא הכתוב לומר כמזרז אותנו, "וענית ואמרת" בקול רם, כמו שפירש"י ז"ל שישמע ויזינו כולם מקטנים ועד גדולים, ואמרת "ארמי אוזד אזי", ומטעם זה היינו צריכים לסבול גלות קשה כמו כן, והוכרחנו לירד למצרים, למען שלא נלכד ח"ו ברשת לבן הארמי, ובא התוה"ק ללמד ולהזהיר אותנו להתרחק מהחוטאים המחטיאים כמו שאמר רבצ"ח גיטין ד' י"ז ע"א רחמנא או בטולך, או בטולא דבני עשו, הרי דהגם שעשו בא בחרצ

לקראתנו, והרצה סבלנו מאתו, אעפ"כ המחטיאים עוד יותר גרוע. וגם בעל ההגדה צסדר של פסח, שאז נתעורר ימי הנעורים של התחלת עם ה', והאב מקיים המנוה של והגדת לבנך, בא להורות לנו איזהו דרך ישכון אור, ואיפה להתנהג עצמינו כל השנה, ומראה באצבע לא ולמד מה זיקש לבן הארמי לעשות ליעקב אזינו כי רצה לעקור את הכל, ולהחטיא את ישראל, שנאמר ארמי אוזד, ומטעם זה בחר הקב"ה בגלות מצרים הקשה, יותר מגלות אלל לבן, ותדע מזה ותכין את עצמך להתרחק מהחוטאים המחטיאים, השי"ת יגאלינו גם משניהם, מעשו ומלבן, צב"א.

¹ גיטין י"ז. חבא שקלה לשרגא מקמייהו אמר רחמנא או בטולך או בטולא דבר עשו בלמימרא דרומאי מעלו מפרסאי והתני רבי חייא מאי דכתיב אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה יודע הקדוש ברוך הוא בישראל שאין יכולין לקבל גזירת רומיים עמד והגלה אותם לבבל גלא קשיא הא מקמי דניתו חברי לבבל הא לבתר דאתו חברי לבבל:

(ב) ויפגע במקום וגו', כי בא השמש וגו', צמד"ר (ברא"ר ס"ה י') ר' פנחס צס ר' חנן שמע קול מלאכי השרת אומרים בא השמש, בא השמש, אתא שימשא, בשעה שאמר יוסף "והנה השמש והירח" וגו', אמר יעקב מי גילה לו ששמי שמש ע"כ, והנה לכאורה קשה, הא מצואר צמד"ר (ברא"ר ו' ג') צראשית והבאתי לעיל, אמר ר"ל צס ריב"א כו' עשו מונה לחמה, ויעקב מונה ללבנה שהיא קטנה כו', ר' נתן אומר כ"ז שאורו של גדול קיים, אין אורו של קטן מתפרסם, שקע אורו של גדול, ממתפרסם אורו של קטן כו' הה"ד קומי אורי כי בא אורך כו' וכאן אמרי' שהשמש הוא אורו של יעקב. אכן י"ל לפי מ"ש צמ"א דציעקב אצינו ע"ה נתקיים זכה נוטל חלקו

וחלק חזירו דהנה מצואר צמד"ר (ברא"ר ס"ה י"א) תולדות אבא קראו לו גדול כו', אמו קראתו גדול, "את בגדי עשו צנה הגדול", אמר להם הקצ"ה אם צעיניכם גדול צעיני קטן, שנאמר "הנה קטן נתתיך בגוים" יעיי"ש, דהנה יעקב אצינו ע"ה זכה לזכורה ולזכרות, וזכה לחלק גדול אשר הי' שייך לעשו, ועי"כ זכה ג"כ ללאה הגדולה, שהיתה מצירה וזוכית שלא תעלה צגורלו של עשו, כיון שהוא הגדול, וכשזכה יעקב לזכורה ולזכרות, שוב הי' יעקב הגדול, וראוי' לאה לחלקו, ושוב היתה רחל מצירה כשלא זכתה עוד לצנים שלא תעלה ח"ו צגורלו של עשו שמא יגרשנה יעקב, כמ"ש רש"י ז"ל בפסוק "ויזכור חלקים את רחל" שהיתה מצירה, כיון שיעקב זכה

י' ברא"ר ו' ג' רבי לוי בשם רבי יוסי בר אלעאי אמר, דרך ארץ הוא שיהא הגדול מונה לגדול, והקטן מונה לקטן. עשו מונה לחמה, שהיא גדולה, ויעקב מונה ללבנה, שהיא קטנה. אמר רב נחמן והוא סימן טב, עשו מונה לחמה שהיא גדולה, מה חמה הזאת שולטת ביום ואינה שולטת בלילה, כך עשו יש לו חלק בעולם הזה ואין לו חלק לעולם הבא. יעקב מונה ללבנה שהיא קטנה, מה הלבנה הזו שולטת בלילה וביום, כך יעקב יש לו חלק בעולם הזה ולעולם הבא. רב נחמן אמר כל זמן שאורו של גדול קים אין אורו של קטן מתפרסם, שקע אורו של גדול, מתפרסם אורו של קטן. כך כל זמן שאורו של עשו קים אין אורו של יעקב מתפרסם, שקע אורו של עשו מתפרסם אורו של יעקב, הדא הוא דכתיב (ישעיה ס, א ב): קומי אורי כי בא אורך. כי הנה החשך יכסה ארץ וגו':

לזכורה והוא הזכור, והוא נקרא גדול, ולאה הגדולה שייכה ליעקב, והראי שזכתה לזנים, א"כ תעלה רחל הקטנה ח"ו לגורלו של עשו, אבל באמת זכה יעקב למדריגת גדול שאמר הקב"ה "זני זכורי ישראל", וגם זכה למעלת הקטן כמ"ש "הלא קטן יעקב ודל", "כי אתם המעט", בשביל שממעטים עצמכם, כמבואר בדברי חז"ל, ולכן זכה ללאה ולרחל. והם המה השני המאורות הגדולים, השמש והירח, ובעור"ש כי קטרגה הלזנה כו', אמר לה הקב"ה לבי ומעטה עצמך, ולא זכתה רחל למערת המכפלה, ועל אם הדרך נקברה, כמו שמרמוז המד"ר' (ברא"ר ע"י"א) בפרשה זו בפסוק "ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם, ויאמרו מחרן אנחנו" ר' יוסי ז"ר חנינא פתר קרא בגלות כו', מחרן אנחנו, מחרונו

של הקב"ה לנו בורחים כו', ויאמרו שלום, באיזהו זכות, והנה רחל באה עם הנאן, הה"ד "כה אמר ה' קול ברמה נשמע וגו', רחל מצכה על זני" וגו', וכמו שפירש"י ז"ל בפרשת ויחי בפסוק "ואני צבואי מפדן" וגו', שתהא לעזרה לזני" כו' יצאת רחל על קברה וזוכית ומבקשת עליהם רחמים כו', כי רחל הקטנה נרמזת בלזנה, כמו שאמר יוסף "והנה השמש והירח" וגו', ולאה הגדולה נרמזת בהמאור הגדול, להשם שמש אשר זכה יעקב, ונקצרת עם יעקב במערת המכפלה, ובעוה"ר אורו של עשו עדיין קיים, ואיין אורו של יעקב עדיין מתפרסם, ולכן עדיין לא נתגלה היום בעוה"ז כי שמו של יעקב הוא שמש, ולכן תמה יעקב אבינו ע"ה, ואמר מי גילה ליוסף בנו ששמו שמש.

¹ ברא"ר ע"י"א ויאמר להם יעקב אחי וגו' (בראשית כט, ד), רבי יוסי בר חנינא פתר קריא בגלות, ויאמר להם יעקב וגו' מחרן אנחנו, מחרונו של הקדוש ברוך הוא אנו בורחים. (בראשית כט, ה): ויאמר להם הידעתם את לבן בן נחור, הידעתם את מי שהוא עתיד ללבן עונותיכם כשלג. (בראשית כט, ו): ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום, באיזהו זכות, והנה רחל בתו באה עם הצאן, הדא הוא דכתיב (ירמיה לא, יד טו): כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם וגו', כה אמר ה' מנעי קולך מבכי וגו' ויש תקוה לאחרייך:

ויתכן עוד לומר כי החטא של ראובן
 צמה שצלב מנעו של אציו, כמו
 שפירש"י ז"ל צפרשת וישלח
 שכשמתה רחל נטל יעקב מטתו
 שהיתה נתונה תדיר צאהל רחל,
 ונתנה צאהל צלה כו', שהי' רוצה
 ראובן שיתגלה שמו של יעקב שנקרא
 שמש גם צעוה"ז ע"י יחוד לאלה
 אמו הגדולה עם יעקב אציו, אבל
 לא הי' עדיין הזמן, כי חלקה של
 לאה היא עם יעקב צמערת המכפלה
 לעוה"ב, ויוסף תיקן את החטא הזה
 צמה שאמר "השמש והירח" וגו',
 וגילה כי יש ליעקב צ' מדריגות,
 שמש ע"י לאה, וירח ע"י רחל, וזה
 ג) והנה מלאכי אלקים עולים
 ויורדים בו, וצמד"ר פרשה זו מלאכי
 השרת ע"י שגלו מסטורין של
 הקצ"ה נדחו ממחיצתן קל"ח שנה,
 שנאמר "כי משחיתים אנחנו את
 המקום הזה", וכאן חוזרים ועולים
 כו', ופרשו המפורשים זה שגלו
 מסטורין של הקצ"ה מחמת שתלו
 צעמנו ואמרו "כי משחיתים אנחנו",

שכתב רש"י ז"ל שם והוא לא ידע
 שהצברים מגיעים לצלה, שגדלתו
 כאמו, ושפיר עשה יעקב שנתן מטתו
 צאהל צלה, וזה שאמר המדרש (ברא"ד
 פ"ד ט"ו) צפרשת וישב על הפסוק
 "וישמע ראובן ויגילהו מידם", רצון
 אמרו, אמר ראובן הוא מונה אותי
 עם אחי, שנאמר ואחד עשר כוכבים
 משתחווים לי, ואיני מצילו, אני הייתי
 סובר שנדחתי מכח אותו מעשה,
 והוא מונה אותי עם אחי יעיי"ש,
 והוא כנ"ל שיוסף תיקן את חטאו,
 והשי"ת יעזור לנו צמהרה דידן צרוצ
 רחמיו שיתקיים צנו קומי אורי כי
 צא אורך וגו', והוא רחום יכפר.

ומקשים הלא אמרו מיד "וישלחנו
 ה' לשחתה", ועוד קשה שמלשון
 רבותינו ז"ל משמע שאינו מטעם זה
 שתלוי צעמנו, אלא מחמת שגילו
 מסטורין של הקצ"ה, ועוד מלשון
 מסטורין אשר הפי' הוא סוד, משמע
 שגילוי סוד ה', מה סוד הוא זה,
 וגם מה טעם חזרו עכשיו ?

חנני השי"ת להצין דצרי רבותינו ז"ל, כי מצות מילה נקרא סוד ה', כמו שאמרו חז"ל שאמר הקצ"ה לאהע"ה אם תימול תיטל סוד ה', והנה יש עולם, שנה, נפש, וזכל אחד יש נקודה קדושה, וגם יש זכל אחד ערלה המסואצת המכסה את הקדושה, כמו שמצואר זאת צספרים הקדושים, ואצרהם אצינו ע"ה כשמל את עצמו הסיר את הערלה המכסה את הנקודה הקדושה אשר צנפש, וגם פעל צמצות מילה להסיר את הערלה המכסה, את הנקודה הקדושה אשר צעולם, והוא ארץ ישראל המקודשת אשר נתן הקצ"ה לאצרהם אצינו ע"ה צזכות מצות מילה כמ"ש צספרים הקדושים, וכן הוא צשפת אמת למרן הקדוש זל"ה זי"ע ועכי"ה, על פסוק "וכרות עמו הצרית לתת" וגו' "לתת לזרעו", אשר נתינת ארץ ישראל הוא רק צזכות מצות מילה, והערלה המסואצת אשר היתה מכסה אז את הקדושה של ארץ ישראל, הם היו

ה' כרכים הללו סדום ועמורה כו' כמ"ש צמד"ר פרשת וירא, נתתי לו ארץ ישראל, וה' כרכים הללו שלו הם, ומה צכך, ואמלוך צו, וצאותו הזמן שצא הקצ"ה לצקר את אהע"ה ציום ג' למילתו, נשתלחו המלככים ג"כ אז להפוך את סדום כו' להסיר את הערלה צצמקום, ותפלת אהע"ה על סדום הי' שלא ילכדו הצדיקים צעת זמר העריצים והצן.

וכן צעת יציאת מצרים שמלו ישראל עצמם, ונתגלה הקדושה של עם ישראל, הסיר הקצ"ה את הערלה המתועצת של מצרים, ונאצדו מצרים, ולכן אמרו צמד"ר שיר השירים על פסוק "הנצנים נראו צארץ" כו', "עת הזמיר הגיע", הגיע זמןן של ישראל להגאל, הגיעה זמנה של הערלה שתזמר, הגיע זמןן של מצרים שיזמרו כו', והוא כנ"ל שאז היו המצרים הערלה המכסה את הקדושה, וע"י מצות מילה של כל ישראל, ונתגלה הקדושה, הסיר הקצ"ה את הערלה המכסה את

הקדושה ונכרתו ונזמרו המזרים, וכן יהי לעתיד צ"א, ואולי זה כוונת חז"ל צמד"ר שם שיר השירים (וכן הוא בכתובות ד' קי"א ע"א) על פסוק "השבעתי אתכם" כו', ר' חלבו אמר ארבע שבועות יש כאן כו', ושלא יגלו מסטורין שלהם לאה"ע, ופי' המת"כ מסטורין סודות, סוד העובר, ולולי דבריו י"ל שאסור לגלות להם סוד זה שיזמרו הרשעים בעת התגלות הקדושה, וכמו לשון מסטורין כאן, (ואפשר שזאת הוא עצמו סוד העבור וק"ל).

ודבר זה מבואר צמד"ר שיר השירים שם להלן פ"ו ד' "ענה דודי ואמר לי", ענה ע"י אליהו, ואמר לי ע"י מלך המשיח כו', "עת הזמיר הגיע", הגיע זמנו של ישראל להגאל, הגיע זמנה של ערלה שתזמור, הגיע זמנה של מלכות רומי שתכלה, הגיע זמנה של מלכות שמים שתגלה, שנאמר "והי' ה' למלך על כל הארץ", וקול התורה נשמע בארצנו איזהו, זה קולו של מלך המשיח, המכריז ואומר "מה

נאוו על ההרים רגלי מצטר" כו' הרי לך סוד ומסתורין זה שהקצ"ה יסוד הערלה המכסה את הקדושה, ויתגלה מלכות שמים, צמורה צימינו דידן, אמן.

והמלאכים שאמרו "כי משחיתים אנחנו", הגם שאין מלאך אחד עושה שני שליחות, וגבריאל הי' המהפך, ומ"ט אמרו אנחנו כלשון רבים, אכן כי גם רפאל אשר בא לרפאות את אברהם, ולהציל את לוט, גם הוא התכלל עצמו להפוך את קדום, ע"י מנות מילה של אברהם אבינו ע"ה, ולהסיר את הערלה, וזו היא הפיכת קדום, וזאת שאמרו "כי משחיתים אנחנו" לשון רבים, הגם שאחד הי' המהפך, וזוה גילוי המלאכים סוד ה', מסטורין של ההקצ"ה, צוה שאמרו אנחנו לשון רבים, שמשמע אשר שניהם יהפכו את קדום, והוא סוד, שבהסיר את הערלה, יתגלה העטרה, והוא נקודה הקדושה של ארץ ישראל אשר פעל זאת אה"ה צמנות מילה, וזאת הוא המכוון

צדצרי חז"ל "מנאתי דוד עצדי",
 היכן מנאתי צקדוס, פי' כהנ"ל כי
 צהקיר את הערלה צהפיכת קדוס,
 נתגלה הקדושה של דוד המלך ע"ה,
 משיח חלקי יעקב, צזה שניצל לוט,
 והכל הי' צזכות מנות מילה של
 ח"ע"ה.

והערלה המכסה את הנקודה של
 הזמן הוא תשעה צחצ, אשר צו נשרף
 צית חלוקינו תוצצ"ח, כמו שחי'
 צזה"ק פרשת וישלח אשר הוא מכוון
 כנגד גיד הנשה, והנה יעקב חצינו
 ע"ה הוא העיקר, צחיר שצחצות,
 כמצואר צדצרי חז"ל, וזה שחמר
 הקצ"ה "כי ציחק יקרא לך זרע",
 ולא כל יחק, הי' הכוונה להוציא
 זרעו של עשו, וצכלל מנות מילה
 הוא להוציא נשמת ישראל סצח, אשר
 הוא מנוקה מכל סיג, פי' ע"י יעקב
 חצינו ע"ה נתגלה הקדושה, וכל

הקליפות והסתרות כליל יעצורו, וכיון
 שלחחר שרכש יעקב חצינו ע"ה את
 הצרכות, ונצל מן עשו מכל וכל,
 יחאו מכח אל הפועל תכלית הרצון
 של מנות מילה, שנתן לחצרהם חצינו
 ע"ה, ונתייחד הקצ"ה עם יעקב
 צמרחות הסולם, וזה שחמר המדרש
 שהראהו הקצ"ה צית המקדש צנוי,
 וחרב, וצנוי, פי' שהראהו הקליפה
 המסתרת הקדושה שציסוד, וזאת
 נקרא צית המקדש חרב, והוא
 צעוה"ר יוס ט' צחצ, אשר נחרב
 צית חלקינו ת"ו, וחח"כ הראהו צנוי,
 שיצנה ציהמ"ק צצ"ח, פי' שיתגלה
 כל הקדושה שצעולם שנה נפש,
 ויצולע המות לנצח, ויהי' עולם
 התיקן אשר יתפרדו כל פועלי חון,
 וצדיק כחמר יפרת, ועי"כ נתקנו
 המלחכים, ועלו על הסולם, ועלו
 למקומם, והוא רחום יכפר.

(ד) והנה ה' ניצב עליו וגו', ואלהי יצחק וגו', ופירש"י ז"ל אע"פ שלא מצינו במקרא שייחד הקב"ה שמו על הצדיקים בחייהם לכתוב אלקי פלוני משום שנאמר "הן בקדושו לא יאמין", כאן ייחד שמו על יצחק, לפי שכהו עיניו וכלוא צבית, והרי הוא כמת, ויזה"ר פסק ממנו עכ"ל - חנני השי"ת לומר בזה, דהנה יצחק אבינו ע"ה הי' עולה תמימה להקב"ה, וראיתי בכתבי זקניי ז"ל בשם מרנא ורצנא הרי"ם זל"ה זי"ע ועכ"ל על דברי חז"ל בפסוק "ויעלהו לעולה תחת בנו" על כל העבודה שעשה ממנו הי' מתפלל כו' כאלו בני שחוט כו', כאלו בני זרוק, כאלו בני שרוף, כאלו הוא נקטר ונעשה דשן, ומציאו רש"י ז"ל שם, ואמר שיצחק הי' ממש נשרף, והוסיף לומר ומה נאה הי' לראות אדם שרוף הולך בשוק עכ"ל"ק, ויזה"ר הוא מלאך, ונברא כדי שיתגבר אדם עליו, ולא ישמע אליו, ויעשה רצון קונו.

ויצחק אבינו ע"ה מאחר שהי' עולה לפני הקב"ה, מוכרח הצע"ד בעצמו לבל לפתות אותו שיעשה ח"ו העצירה, כדי שלא לפסול ח"ו את קרבנו של הקב"ה, וזה שכתב רש"י ז"ל לפי שכהו עיניו, ויזה"ר פסק ממנו, פי' כנ"ל שמה שיזה"ר פסק ממנו שגם יזה"ר בעצמו אינו רוצה לפסול קרבנו של הקב"ה, ומה שכהו עיניו הי' ג"כ מחמת העקדה, כמו שפירש"י ז"ל בפרשת תולדות כשנעקד ע"ג המזבח כו', נפתחו השמים, וראו מלאכי השרת והיו זוכים כו', ומשו"ה יזה"ר פסק ממנו.

וי"ל בזה דברי המד"ר בפרשת וישב שאמר יוסף לאשת פוטיפר, רגיל הקב"ה לומר לאהובי בית אבא להעלהו לעולה כו', אשמע לך, ואפסול להיות קרבן, פי' כנ"ל כי יוסף הצדיק הי' מוכן ומזומן בעצמו בכל עת להיות נקרב קרבן להקב"ה, ואמר להצע"ד שנתלבש באשת פוטיפר, הלא בעצמך אתה צריך לבל

לפתות אותי לעצירה ח"ו למען שלא יהא נפסל ח"ו קרבנו של הקב"ה. ונוכל לומר כי כל אדם מישראל המקבל על עצמו בכל קבלת עול מלכות שמים שלמה, צעת קר"ש שחרית וערבית, בלב ונפש ומאד, וחושב בעצמו שמוכן למסור גופו

(ה) ותאמר לאה בגד וגו'. וברש"י ז"ל בא מזל טוב כו', ומדרש אגדה שנוול מהול, כמו גדו אילנא, ולא ידעתי על מה נכתב תיבה אחת כו'. חנני השי"ת לומר דהנה כבר כתבתי לעיל אות ג' דמלות מילה נקראת סוד ה', וכשהסיר את הערלה ע"י מלות מילה נתגלה העטרה, זו הנקודה הקדושה בעולם שנה נפש, ובכלל זה שיזמרו הרשעים קודם שיתגלה מלכות שמים, כי הם המה הערלה המכסה הקדושה, וזאת נקראת מסטורין המצואר במדרש שהש"ר, שלא יגלו מסטורין שלהם לאוה"ע כו', ומצואר עוד במדרש שם על פסוק "ענה דודי ואמר לי",

ונפשו עבור רצון הצורא ית"ש, בטוח ג"כ עכ"פ צוה היום או בלילה זו, לבל יעשה עצירה ח"ו, כי צוה היום ההוא נעשה קרבן להקב"ה ואינו רשאי הצע"ד לפסול קרבנו של הקב"ה, והשי"ת יזכה אותנו לקבל ע"ע עומ"ש שלמה.

ענה ע"י אליהו, ואמר לי ע"י מלך המשיח וכו' הגיע זמנה של ערלה שתזמור, הגיע זמנה של מלכות רומי שתכלה, הגיע זמנה של מלכות שתגלה כו' יעיי"ש. ואליהו הנביא זכור לטוב אשר בא מגד, הוא יהי' הזומר והכורת של ערלה, כמצואר פרשה זו, על פסוק זה, בא גד, בא מי שעתיד לגדד משתותן של אוה"ע ומני אליהו כו', ר' נהוראי אמר אליהו משל גד הי' כו' יעיי"ש, כי אליהו הנביא זכור לטוב, הנקרא מלאך הצרית אשר בא מגד שנוול מהול, בלא מכסה וערלה על הקדושה יגדד משחתן של אוה"ע צעת שיתגלה הקדושה, ויתגלה

מלכות שמים, ולכן י"ל שכתבה התוה"ק תיבה אחת לסתום ולכסה סוד זה, כמבואר שהוא מסתורין וסוד.

ובזה י"ל הטעם שצעת כיבוש ארץ ישראל נאמר ביהושע, "והחלוץ יעבור לפני ארון ה'", הנאמר על צ"ג וצ"ר שהיו מקיימים את תנאם, שאמרו למשרע"ה "ואנחנו נחלוץ חושים", וצ"ג קודמים לצ"ר, כמ"ש "ויאמרו בני גד וצ"ר", והקצ"ה הי' בעוזרם, בשביל שהיו צניהם נוטרי צרית קודש, מגד אציהם שנולד מהול, והערלה המסואצת לא הי' שליטה אצלם, בשביל זה היו יכולים להכרית את הכנענים, אשר היו אז הערלה של הארץ הקדושה, כמבואר בספה"ק, כי צרית קודש וארץ ישראל אחת היא.

ונוכל לומר עוד צמה שכתב רש"י ז"ל כאן דבר אחר, למה נקראת תיבה אחת צגד, כמו צגדת צי, כשצאת אל שפחתי, כאיש שצגד אשת נעורים עכ"ל, ולכאורה הא לאה מדעת עצמה ומרצונה מסרה לו את זלפה לאשה, אכן י"ל שרצונה היתה שגם כח זה להכרית האומות, ולגדד משחותן של אוה"ע יצא מכוחה, ממשית חלקי יעקב.

ומבואר בזה ג"כ רמז לדברי חכז"ל אשר אליהו מלאך הצרית בא בכל מנות צרית מילה, ורואה צעיניו המצוה, ומעמידים כסא לאליהו זכור לטוב, כמבואר בש"ע יור"ד סי' רס"ה סעי' י"א, כי בא גד לשון מילה, כפירש"י ז"ל, ומרמז לנו תוה"ק כי הוא בא יצוא צעת גד, כשעוסקין צמנות מילה, ועיין בפרקי ר"א.